

- інтонаційна спорідненість деяких піснеспівів з мелодикою українських народних пісень («Святий Боже», «Свят, свят, свят»);
- використання типових прийомів народного голосоведення – рух паралельними терціями і секстами, зведення кінцівок фраз в унісон, одноступіні заспіви;
- реалізація кантових традицій і співочого стилю Києво-Печерської Лаври (терцевий фобурдон);
- використання традиційних прийомів партесного стилю – імітаційної поліфонії, зіставлення щільної і прозорої хорової фактури (tutti i soli);
- схожість стилістики «Літургії» із загальними композиційними, гармонічними і фактурними прийомами авторських хорових обробок народних пісень (яскраве емоційне забарвлення танцювальних ритмоформул піснеспівів, які «просвічують» крізь нетактовану форму співів «Єдинокровній Сину», «Прийдіть и поклоніться», функціонування дольнього модусу простору-часу в заключному розділі служби).

Їх результатом постає введення молящої душі знову у стан першого образу молитви. Проведене дослідження відкриває нові горизонти для композиторської діяльності і може стати поштовхом для подальших музикологічних розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Александрова Н. Літургійна музика як жанрово-стильовий феномен у творчості вітчизняних композиторів ХХ — початку ХХІ століття / Н. Александрова // Автореферат дисертації — Київ, 2008. — 21 с.
- 2.Клокун О. Церковна музика України у світлі провідних теологічних, філософських та наукових ідей / О. Клокун // Музична творчість в історичному просторі. Науковий вісник. — Вип. 13. — Київ 2008. — С. 59-69.
- 3.Козаренко О. Сакральна творчість українських композиторів ХХ століття в контексті національних музично-семіотичних процесів / О. Козаренко // Українське музикознавство — Вип. 30. — Київ, 2001. — С. 138-149.
- 4.Мануляк О. Специфіка розвитку жанру літургії у творчості сучасних львівських композиторів (на прикладі «Архиєрейської Божественної літургії» О. Козаренка та В. Камінського) / О. Мануляк // Молоде музикознавство: Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка. — Львів: Сполом, 2010. — Вип. 18. — С. 151-158.
- 5.Середа Н. Жанровий канон Православної Літургії (на матеріалі Литургій українських і російських композиторів кінця ХІХ-початку ХХ століття) : Дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / Харьковский гос. ин-т искусств им. И.П.Котляревского. — Х., 2003. — 320 с.
- 6.Тищенко О.Обрядовий канон та його інтерпретація в Літургії св. Йована Златоустого Євгена Станковича / О. Тищенко // Науковий вісник: Історія музики: концепції, інтерпретації, документи. — Вип. 45. — Київ 2005. — С. 33-39.
- 7.Ткаченко А. Філософське осмислення сакральної монодії у творчості українських композиторів / Аліна Ткаченко // Молоде музикознавство : Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка. — Львів : Сполом, 2012. — Вип. 26. — С. 62-71.

Семенченко Х.

Науковий керівник – к. пед. н. Цідило І.І.

МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ КУЗИВ: ХУДОЖНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

Відображаючи на полотні навколишній світ, художник виражає своє ставлення до нього, що дає підстави мистецтвознавцям визначити манеру і стиль живописця і оперувати поняттями «світовідчуття митця», «колеристична палітра» та ін.

Мета статті полягає у дослідженні художніх особливостей творчості Михайла Кузіва.

Актуальність дослідження полягає в аналізі останніх публікацій про творчості М. Кузіва, його манери виконання й написання полотен. Стаття розкриває його творчий підхід до бачення земного в постмодернізмі.

Михайло Петрович Кузів народився в селі Біще — живописець, графік, архітектор. Член НСХУ (1995). Закінчив архітектурний факультет Львівського політехнічного інституту (1992), викладачі Ф. Василенко, І. Середюк, Б. Скиба. Працював оформлювачем та архітектором Проектно-конструкторського технологічного інституту при ВО «Тернопільський комбайновий завод» (1987-1992); архітектором ТОВ «Стат» (Львів, 1992-1993), «Львів монтаж будконструкція» (1993-2002); на Тернопільському художньо-виробничому підприємстві (2002-2008); від 2008 — викладач Тернопільського національного педагогічного університету. Основна галузь — станковий живопис. Учасник обласних всеукраїнських, міжнародних мистецьких виставок у Бережанах (1991), Львові (1993), Тернополі (1995), Трускавці, Києві (обидві - 2000), Лондоні (2003). Основа стильової спрямованості творчості Кузіва — синтез реальності та абстракції з філософським осмисленням сюжетів із національної історичної спадщини (Трипілля, Козазацька доба). Автор жанрових полотен, пейзажів. Проілюстрував збірку поезій В. Вихруща, В. Залізного, С. Балинського. Окремі роботи зберігаються у Тернопільському художньому музеї, Бережанському краєзнавчому музеї.

Мистецтвознавці твердять, що пан Михайло працює в постмодерністському напрямі, вміло поєднуючи геометричну та чисту абстракцію, елементи сюрреалізму, фігуративний живопис. Про, що свідчать полотна представлені на виставі. Як зазначив заслужений художник України Богдан Ткачик, Михайло Петрович відтворює світ із любов'ю, на українському генетичному рівні його твори сильні, глибоко філософські, в них

читається історія нашого народу [6].

«Художник мислить глобально. Дивися на ці полотна, і здається, що на кінчику пензля майстра вмістився весь сумбурний, складний, суперечливий час», — це вже враження народного артиста України В'ячеслава Хім'яка [6].

Полотно «Багатослів'я мовчазного ідола» — першоджерело нового етапу творчості, манери написання.

Не міг, звичайно, Михайло Петрович не звернутися й до теми Козаччини. Загалом він пройшовся з пензлем багатьма історичними епохами. Це підтвердила й картина «Слідами древніх», де художник поринув у широке просторове та часове охоплення діяльності людини — від первісної до сучасної.

Михайло Кузів неодноразово виставлявся в Києві, Львові, Тернополі та Бережанах, неподалік яких народився. 14 картин представляв і в центральній галереї на лондонській площі Пікаділлі.

Обираючи виражальні засоби, художник намагається цілком вільно рухатися у мистецькому просторі. Його творчі задуми реалізуються на межі геометричного абстракціонізму, який однак не веде до елементарного спрощення, а виражається у близькому до експресіонізму пластичному кодї, представленому безконечно динамічною кольоровою гамою та свідомою деструкцією реальних фігуративних мотивів, і сюрреалізму, втіленого у дивних, несподіваних поєднаннях окремих зображень — символів, які активно «програмують» широкий діапазон асоціативних вражень. В кінцевому результаті всі пластичні засоби, використані у творчому процесі, на межі свідомого та підсвідомого, формують зовні невидимі, однак потужні емоційні потоки. Їх концентрація на живописних площинах невинно змінюється, проходить стадії граничного згущення і розрідження. В цьому сенсі важливого значення набувають композиційні складові у вигляді своєрідних пластичних пауз. За аналогією до музики вони символізують тишину, яку змінюють акорди барвистих «звуків». Крім того інертне чисте тло нагадує ірреальний простір, підкреслює космологічні інтонації, яскраво виражені у більшості полотен художника [3].

Мал. 1. Кузів М.П., «Світанковий візит» полотно, олія.

На цьому полотні художник за допомогою кольору поєднує реальне і абстрактне, передавши яскравими барвами наше життя. Робота заряджає енергією. В ній простежуються національні мотиви, присутня динаміка кольору.

Початковий композиційний задум для автора є важливим, однак ніколи не перетворюється в усталену схему та у процесі роботи підглядає вільним імпровізаціям.

Художник був учасником Всеукраїнського пленеру в Зарваниці «Тобі, Богородице!» (2015 рік).

Михайло Кузів за два тижні пленеру написав більше 25 картин (мал. 2). Дві з них експериментальні — у стилі імпресіонізму. Говорить художник: «Коли потрапляю у такі духовні місця, як Зарваниця, настрої завжди піднесений. Там хочеться працювати. Втоми навіть не відчуваєш, можеш писати з ранку до вечора».

«Весь ансамбль зобразити не просто, — зазначає художник, бо він дуже широко представлений». Щоб охопити комплекс, потрібно відходити на далеку дистанцію, але тоді зникають деталі. Тому художники робили багато спроб зобразити весь ансамбль здалеку й окремі фрагменти Зарваницького комплексу — церкви і каплиці — зблизька. Вибирали різний час дня, щоб було різне освітлення — вечірнє, ранкове, полудневе [1].

Мал. 2. Кузів М.П., «Зарваниця», полотно, олія.

Художники кажуть, що малювання в Зарваниці особливе. Ніби якась сила веде пензель, а рука художника — лише інструмент у його руках. Зіткнувся з цим і Михайло Кузів. Крім того, як каже художник, без молитви не можна писати такі святі місця. Має бути глибока віра і любов до того, що робиш, захоплення святістю цього місця. Без цього не можна, бо не буде від серця. Робота без віри не викликатиме належних емоцій, не буде «дихати» Зарваницею, тим величним духом святості [1].

Висновки. Отже, у статті досліджено виражальні засоби творчості художника (динаміка кольору, фактурні ефекти), специфіку модерного мистецтва пов'язаного з народною традицією, вишуканою та яскравою виражальною колористикою. Його полотна наповнені філософським осмисленням, переходом від реалістичного до абстрактного. Присутність орнаменту, який не замикається у межах певної фігури. Здійснено характеристики його манери виконання і впливу на неї певного мистецького стилю в якому працював художник.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аби допомогти бійцям малювали Зарваницю // Афіша.іа. — 2015. — 2 серпня / Електронний ресурс :<https://te.20minut.ua/lyudi/abi-dopomoghti-bijcyam-malyovali-zarvanicyu-10455614.html>.
2. Вольська С. Живописна експресія творів Михайла Кузіва / С. Вольська // Літературний Тернопіль. — 2015. — № 3. — С. 84-86.
3. Голубець О., Кузів Михайло Петрович / Кузів Михайло малярство — Тернопіль — Львів, 2011. — 28 с.
4. Герета І. Сон наяву, або Два роки художника Михайла Кузіва // Свобода. Т., 2001, 29 трав.
5. Між реальністю й абстракцією [про худож. М. Кузіва] / М. Маркович // Літературний Тернопіль. — 2015. — № 3. — С. 87-89.
6. Скульптуру й живопис поєднали на спільній виставці двоє українців —
7. із Тернополя і США // Газета «Урядовий кур'єр». — 2016. — 30 січня /Електронний ресурс:<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/skulpturu-j-zhivopis-poyednali-na-spilnij-i-vistavci/>.

Іванчук В.

Науковий керівник – доц. В.О. Водяна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Для сучасного суспільства проблема формування духовності особливо актуальна. Відчуженість від культури, знецінення престижу освіченості та інтелектуальної діяльності, заниження моральних критеріїв поведінки в суспільстві складають невирішені проблеми у формуванні життєвої позиції молодого покоління.

Рівень музичної культури особистості зумовлює широкі можливості духовного розвитку особистості загалом.

Саме тому проблема пошуку ефективних дидактичних засобів конструювання компонентів змісту музичної освіти для формування культурної, творчої, духовно-моральної особистості на сьогодні є одним з головних завдань у загальноосвітніх навчальних закладах України.

Теоретичне усвідомлення змісту компонентів музичної освіти знаходимо в працях сучасних українських представників художньої дидактики (А. Болгарського, Б. Бриліна, О. Дем'янчука, І. Зязюна, Л. Коваль, О. Кузнецової, Л. Масол, В. Медушевського, Н. Лисіної, Г. Падалки, Т. Плєсніної, В. Рагозіної, О. Ростовського, О. Рудницької, Т. Смирнової, Б. Теплової, Л. Хлєбнікової, О. Щолокової та ін.), присвячених різним напрямкам розвитку емоційної сфери учнів - вихованню музичного й художнього смаку, розвитку інтересу та любові до музики, заохоченню до сприймання та використання мистецтва тощо.

Разом з тим, у значній мірі поза увагою залишається питання формування музичної культури в контексті реформування сільської школи. Сьогодні сільська школа на шляху до переходу на якісно новий рівень функціонування. Курс на оптимізацію мережі загальноосвітніх навчальних закладів призвів до загострення питання збереження загальноосвітніх навчальних закладів у сільській місцевості.